

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	Pretiuu insertiuniloru:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „		

Administrarea averii bisericesci.

Lumea s'a deprinsu a se purtá facia de omulu avutu cu o anumita stima. Acésta impregiurare si are de siguru motivulu si ratiunea ei. Ea se baséza de buna séma pe presupunerea, cà averea, de carea dispune cutare individu séu corporatiune, este rezultatulu, este productulu unei munci drepte, si alu impartirei bune a cascigului realizatu prin munca si sudóre, respective alu crutiárii. Averea se privesce prin urmare in genere de rezultatulu unei activitáti morali. Nu in totu casulu susta inse acésta presupunere. Scimu, cà de multe ori averea este productulu celoru mai infernali apucaturi, si astfelu in unu atare casu stim'a, care in unele locuri o privimu de basata, este numai o mare nedreptate. Acésta impregiurare este inse o esceptiune. Ea nu are, si nu póte avé locu in o societate adevératu morala.

Pana cand inse spiritulu omenescu este impreunatu cu corpulu, si pana cand si-manifestéza activitatea sa numai in acésta forma: pana atunci averea este atâtu pentru individu, cât si pentru popóre unu medilocu, o conditiune. ce contribuesce in mesura fórte mare la fericirea omului. A crede altcum, ar insemná a desconsiderá opulu celu maretu alu creatiunei, carea a reversatu pre pamentu in abundántia atátea bunuri menite a constitui averea popóreloru.

Scopulu vietii omenesci este unu scopu idealu, este de a ne inaltia la perfectiune si prin perfectiune la fericire. In calea nóstra catra acestu scopu sublimu intempnamu inse o multime de necessitáti, o multime de trebuintie, erri ceru cu rigóre a fi satisfacutu, pentru cà ele sunt in mesura mai mare séu mai mica totu atátea cai si medilóce, cari ne conduc la tiente si idealulu, ce-lu urmarimu prin viétia. Mai tóte acestea trebuintie sunt pendente in cea mai mare parte de averea, de carea dispunemu. De aceea are averea unu rolu atât de insemnatu in acésta lume atât in viétia individulu cât si a popóreloru. Ca se ne folosimu de unu esemplu, amintimu aci unu faptu remarcabilu din vié-

ti'a actuala a Europei: Franci'a trantita la pamentu si ingenunchiata inaintea colosulu germanu invingetoriu, astadi se gasesce in conditiuni multu mai favorabile decât poporulu, carele ieri se credea pentru totdeun'a triumfatoriu. Acésta situatiune favorabila o detoresce Franci'a in prim'a linia muncii si industriei franceze cu fetulu loru, averea tierii.

Este de prisosu a petrece mai multu la acestu punctu, ocupandu-ne a demonstrá valórea averii in dezvoltarea popóreloru, cand esperiinti'a vietii nóstre ni o constata in totu minutulu pana la atât'a evidentia. Daca ne întrebámu, de unde provine mersulu celu greoiu in dezvoltarea nóstra bisericésca culturala, respunsulu va fi de siguru, cà nu dispunemu in mesur'a cuvenita de medilócele banali necesarie pentru scopurile, ce urmarimu prin biseric'a si scóla.

Standu lucrulu astfelu cestiunea averii bisericesci si scolarie este o cestiune de rangulu primu pentru biseric'a si scól'a nóstra. Individulu, care ar aflá medilóce, prin cari s'ar poté dá acestei cestiuni unu aventu mai insemnatu, ar devení la noi cu dreptu cuventu unu adevératu Messi'a. A acceptá inse dupa acestu Messi'a, ar fi o acceptare in daru. Astadi avemu pre „Messi'a si pe profeti“ in istitutiunile nóstre positive, in tóte directiunile si prin urmare si in privinti'a averii.

Tóte societátile din lume au lipsa de medilóce, au necesitate de bani spre a poté realizá scopurile, ce urmarescu. Acesti bani ii-aduna ele in mare parte si mai cu séma la inceputu dela membri, cari le constituiescu. Biseric'a, ca o corporatiune, ce urmaresce unu scopu atât de sublimu, inca si-are necessitátile, trebuintiele ei. Ea inca are lipsa de avere, pentru cà se-si póta plati oficiantii, si sè-se póta prevedé cu medilócele necesari spre ajungerea scopulu. Acesti bani cadu intre impregiurárele actuali in sarcin'a poporulu. Acelu poporu, pe care lu-dechiara biseric'a de suveranu in administratiunea ei, este chiamatu astadi a prestá mai tóte medilócele banali necesarie.

Chiar aci se aréta inse cea mai mare dificultate. Poporul nostru in cele mai multe părți se aréta fórte pucinu aplecatu a satisfice acestui obligamentu. Sunt multe cauzele, cari lu-facu atât de indaratnicu in acésta privintia. O cauza principala, ce a produsu, si continúa a produce acésta stare abnorma, ni se pare a fi, cà acestu poporu in multe părți este condusu de convingerea, cà dieu banii publici ai bisericeii, „averea Domnului“ nu se administréza in totu loculu destulu de bine, si nu se intrebuintiéza conform destinatiunei si menitiunei loru. Pana cand voru sustá numai cele mai mici temeri in acésta privintia, pana atunci nu ne putem aseptá la mari progrese in acésta directiune.

La noi exista unu prejudetiu fórte mare contr'a controlui activitatii oficianților. Control'a se privese mai in totu loculu ca o lipsa de incredere, in timpu ce control'a bine intielésa este numai o binefacere. Amploiatulu controlatu in oficiulu seu are ocaziune a aretá lumii rezultatele activitatii sale, si astfelu la ocaziuni date, cunoscendu-lu opiniunea publica, i-da unu terenu mai mare de activitate, unu lucru de siguru demnu de fiecarele. Control'a ajuta pe functionariulu mai slabuti, ér pe celu bunu lu-ferese de ocaziunea de a se face reu. Astfelu control'a devine unu puternicu ajutoriu pentru fiecare functionariu.

Este unu lucru cunoscutu, cà banulu esereza mare putere asupr'a omului. Chiar acésta impregiurare este unu motivu fórte puternicu, a fi cu cea mai mare rigóre facia de individii, càror'a le concedemu averea acestei sante institutiuni.

Averea parochieloru nóstre este incredintiata episcopiei parochiali, ér a dieceseloru senatului episcopescu consistorialu. Sunt frumóse dispusetiunile din Art. III. alu statului organicu referitorie la manipulara averii parochiei. O privire preste realitate ne conduce inse pré iute la convingerea, cà in fapta suntem inca in fórte multe locuri tare departe de normele legii. Astfelu pe de o parte se perdu multi bani, pe cari ii-posedemu, ér pe de alt'a se instreinéza poporul dela detorintia de a contribui. Sub astfelu de impregiurari este o santa detorintia a forurilor superióre din organismulu bisericeii a face usu de dreptulu de controla, pentruca in sensulu institutiuniloru nóstre positive autonomi'a unui foru inferioru susta numai pumai pana atunci, pana cand elu si-implinesce chiamarea sa cu scumpetate. Cand acést'a se intempla altcum, atunci i-se conturba autonomi'a.

In administrarea averii bisericesci s'a comisu in trecutu multe gresieli. Multe averi de acésta natura s'au perduto din lips'a de ingrigire cuviintiósá. Ba, cutezámu a afirmá, cà unde afli locuri, in cari finciiele sunt in stare disolata, se scii, cà acést'a provine mai multu din réu'a administrare, pentruca o administrare buna afla medilócele de a cascigá si a marí prin economii averea, ce-i este incredintiata. Nu putem dice, cà ar fi subversatu rea intentiune, de buna séma s'au facutu inse mari gresieli. Este tristu inse cand aceste gre-

sieli se repetiescu, si nu ne deprindemu a invetiá nici din esperiinti'a nóstra. Gresielele, de cari amin-tinu trebuiescu reparate. Acést'a cade in sarcin'a forurilor superióre. Daca acestea voru intrelasá o astfelu de santa detorintia, voru deveni si ele vinovate acestui reu mare. Poporul se va instreiná de detorintia de a contribui, ér biserice'a nu va dispune de banii necesari in calea sa spre desvoltare. Credemu, cà este timpulu a ne emancipá de sub pré marea incredere in persóne acolo, unde se tractéza de bani publici de „averea Domnului.“

Scaderile educatiunei moderne.

(Fine.)

III. Educatiunea religiósá si morala.

Parintii au sacra detorintia a se ingrigí pe langa desvoltarea corporala si de cultur'a inimai copiiloru loru. Totu famili'a este mai de aprópe chiamata a plantá in inimel fragede principiile religiósé si morale, cari devingu tóte greutátile vietii, incaldiescu inimel amortite si intemeiéza adeverat'a linisce sufletésca. Famili'a este cerculu, in care copilulu póte sè se insufletésca mai usioru pentru totu ce e frumosu si bupu in lumea ideala si materiala.

Si chiar educatiunea religiósá basata pe morala, acést'a facia lucitória, in pré pucine familie si-respandese radiel sale binefacetorie. Parintii incungiura ocaziunile binevenite de a inradeciná in inim'a copiiloru amórea religiunei si a moralei. Éra si mai multi parinti rapiti de patimile loru rele, se demitu in presinti'a copiiloru nevinovati la scene scandalóse. Prin câte lucruri regretabile si condamnabile nu atragu parintii atentiunea copiiloru! Inim'a frageda este gat'a la ori ce impressiuni, si vai de ea, déca stá sub influintiare corupta! Primele impressiuni sunt datatorie de tonu pentru intrég'a viétia omenésca, si standu astfelu lucrulu potemu dice, cà fericiti sunt acei copii, cari potu vedé naintea ochiloru loru esemple bune si modele de morala. In familiel moderne nu se pretinde dela copii *supunerea* receruta, acést'a virtute cardinala a baiatului. Parintii iérta din iubirea loru nemarginita tóte pecatele copiiloru, nu sunt crutiatori cu laudele pe facia si cu ninerárele preste mesura, si nu se sfiescu a deprinde pre micuti la mintiuni si apucaturi sirete. Si apoi nu voiescu a scí, cà de unde lipsece supunerea, de acolo a disparutu morala si cu acést'a dimpreuna si fericirea. Iubirea de dreptate, sinceritatea, libertatea sunt numai dorintie pie, in realitate nu ne cam intelnimu cu ele. Stim'a càtra betrani a peritu, familiel nu deprindu pre copii la asemenea virtute. Spart'a inse s'a potutu mandri cu fiii sei, si servece de modelu, cà unu betranu observandu reverinti'a tineriloru facia de betrani, a eslamatu emotiunatu: „Numai in Sparta e lucru placutu a imbetrani!“

In adeveru multi copii intra in scóla inzestrati de a casa cu insusirile cele mai rele si corupte, fara basa religiósá si morala, fara nici o inclinare spre bine si frumosu. É óre de miratu, déca sermanii invetiatori nu potu produce cu asemenea elevi progrese insemnate? Nici decum. Nimicu nu póte suplení educatiunea din familia, si daca ea este gresita, inzadaru pretindemu dela invetiatori rezultate stralucite.

Se inzestrámu a casa pre copilulu cu iubirea religiunei si a moralei, se premergemu cu esemplu bunu in tóte si preste totu, si vomu vedé, ce generatiune fericita se va iví. Parintii se tiena pururia contu de sentinti'a lui Juvenal: „Maxima puero debetur reverentia“, si asia nu voru alunéca usioru de pe calea moralei. Tóte faptele loru sè se reduca la intemeierea religiositátii si moralei, càci ori ce intreprin-

dere lipsita de sucu religiozitãtii si moralei trece, piere ca negur'a de pe munti, fara ca se lase dupa sine vr'o urma buna.

IV. Raportulu dintre scõla si familia.

Apropiandu-se timpul, ca copilulu se mërگا la scõla, famili'a inca si atunci are se remana bas'a educatiunei religiose si morale, cãci scõl'a numai asia põte inaintã conform recerintieloru timpului.

Si cand umbla copilulu la scola, parintii sunt chiasmãti, ca prin esemplu bunu, prin seriozitate impreunata cu iubire adeverata, se intarësca ceea ce scõl'a propaga cu privire la realizarea destinatiunei omenesci. Durere inse, cã si in acest'a privintã ni se ivescu defecte mari. Parintii sêu din nepasare ori din iubirea desiërta trecu adesea cu vederea gresielele insemnate ale copiiloru, si pentru lumea acest'a nu i-aru pedepsi. Si daca le spune invetiatorulu, cã copilulu e pré desmerdatu, restatiatu, cã din cerbicã nu se supune vointiei sale rationale, atunci multi dintre parintii nu se sfiescu a raspunde: „Lasa, ca-i bine asia, nici noi n'am fostu odata mai bunii!“ Ba de multe ori se exprima si in presintãa copiiloru astfelu, si sermanii nu prevedu, cãtu de stricatosu au influentiatu asupra caracterulu copilulu. Cato Censoriu a stersu pe Manliu din senatu, pentru cã a cutezatu se sarute in presintãa fiicei sale pre soci'a sa. Astadi copii sunt marturi oculari la multe scene coruptorie, cari se petrecu in cerculu sacru alu familiei, prin urmare scõl'a, fia ea ori cãtu de bine organisata, nu põte garantã bun'a educatiune. Apoi vietãa cu influentiile si referintiele ei multifarie, inca este unu factoru principalu alu educatiunei si instructiunei, langa care se mai adange societatea plina de agitatiuni si pasiuni de totu felulu, printre cari numai unu conducatoriu dibaciu põte scapã fara naufragiu, nici unulu inse fara vatemari mai mici!

„Parintii sunt spriginitorii naturali ai invetiatorulu!“ se vestesce pretotindenea, dorere inse, cã acest'a sublima chiamare pre multi nu i-a petrunsu, multi se bucura, daca copilulu e datu in grigi'a scõlei, cãci astfelu se credu a fi liberi de ori ce influentiare educativa, nu sunt mai multu constrinsi a priveghia asupra purtarei morale, cu acest'a e incredintiatu invetiatorulu. Cãti parintii põrta numai numele de parinte, — umbr'a vana a marei loru missiuni! Asemenea parintii abdicu in detrimentulu loru propriu de educatiunea copiiloru, nesciindu, cã scõl'a numai cu ajutorulu familiei põte progresã amesuratu recerintieloru. Scõl'a si famili'a, acesti factori principali ai educatiunei, trebuie sè mërگا mana, in mana, sè se ajutore imprumutatu, cãci numai asia põte fi vorb'a de realizarea scopului. In timpul nostru, educatiunea lucra numai cu unu factoru, si astfelu se nascu multe defecte, cari se atribue de comunu scõlei. De aici urmèza plansõrea familiei in contra scõlei, si acusele multe in contra familiei.

Supunerea, iubirea religiunei, moralitatea, aplecarea spre totu ce e frumosu, adeveru si bunu, cu aceste daruri se fia copilulu inezstratu in cerculu familiei; era procurarea cunoscintieloru in tõte directiunile, formarea caracterulu, desteritãtiele se tienu de activitatea scõlei. Si pana candu famili'a si scõl'a nu voru stã in legatura strinsa, nu se voru ajutã imprumutatu, pana atunci zadarnice voru fi tõte proiectele reformatorie, tõte planurile de invetiamentu, toti inspectorii scolari.

Famili'a se remana acelu templu sacru, in care copii se fia provediuti cu tõte virtutile frumoase, era scõl'a se le intarësca, si latiësca pentru binele si fericirea genulu omenescu.

Dr. Lazaru Petroviciu.

O statua a lui Stefan Voda.

„Spune-mi pe cine admiri,
ca se-ti spunu cine esti.“
(Saint-Beuve).

Se infiorèza muritorulu, cand in mediloculu sgomotulu petreceriloru si desfatãriloru acestei vietii, i-vine vre odata a minte ideia, cã tõte in lume sunt trecetorie, si cã elu acel'a, carele astadi este in flõrea vietii, mane se va vescedi, si va fi inghititu de negrulu mormentu. Cu tõte acestea, se pare, cã facia de nimicu nu este omulu mai indiferentu, ca facia de a lucrã, ca se-si prelungesca existintia si vietia, ce i-este decretata pentru timpu atãt de scurtu pe acestu pamentu. Este adeveratu, cã la fõrte pucini õmeni le este dat'a a se inaltia prin faptele loru si a deveni õmeni mari, dar nu mai putinu adeveratu este, cã fiecarele individuu din lume se põte ridicã la o valõre si importantia in cerculu seu de activitate, fie acel'a ori cãtu de marginitu; pentrucã „cuvintele de auru rostite de õmenii bunii, si esemplele, ce le lasa ei dupa sine, remanu pentru toti timpii. Ele trecu din generatiune in generatiune. Ele sunt unu ajutoriu pentru posteritate, ele o conducu in calea acestei vietii, si o consolèza adesea chiar si in or'a mortii (Smilles, der Character).

Ei bine, nu odata am avutu ocaziunea a accentuã in colõnele acestei foi importantia barbatiloru mari pentru o natiune. Am disu, cã trebuie se fie mandru unu poporu, cand istoria lui posede unu numeru insemnatu de barbati mari, si cand unu poporu scie esplotã acestã impregiurare folosindu pe acesti barbati mari de ideale in vietia si activitatea s'a.

Semtimu o placere, cand vedemu, cã in sinulu poporulu romanu se generalisèza totu mai multu tendintia de a ne stimã pe noi insine, a ne stimã istoria si a admirã pe barbati nostri de talentu si virtute. Acest'a este unu semnu bunu, unu simptomu, cã scimu a ne folosi de trecutul nostru si de glori'a lui spre a ne creã unu adeveratu viitoriu.

Este o datina vechia, de carea au facutu usu tõte popõrele civilisate, de a simbolisã pe barbati mari prin opere de arta. Noue romaniloru nu ne a permisu vitregitatea timpuriloru a o face acest'a in mesur'a cuviintiosa. Sunt abia cãtiv'a ani, de cand se inaltia in piati'a din faci'a academie romane din Bucuresti statu'a lui Michaiu Eroulu. Este frumosu acestu monumentu alu artei. Elu insufla stima si pietate privitorulu, si i-revõca in memoria pe barbatulu, carele a fost multu timpu aperatorulu crestinatãtii contra semilunei incrunstate in sange.

Acum vedemu cu bucuria, cã Romanii lucra din resputeri la ridicarea unui nou monumentu de arta in fost'a capitala a Moldovei, in Iasi. Este pré drèpta si dèdna de tõta laud'a acestã emulatiune intre cele doue orasie cu rolul atãtu de mare in istoria romanèsca, pentru cã daca Munteni'a (tier'a romanèsca) de odinõra a avutu pe Mihaiu Eroulu, betran'a Moldova inca a avutu pe Stefanu celu Mare, acelu barbatu, carele prin tactulu si bravur'a sa a condusu cu atãtu succesu bratiile sentinelei romane intru implinirea detorintiei sale: de a aperã crestinatatea, cultur'a si civilisatiunea in Orientulu Europei contra paganismulu barbaru, carele amenintia cu focu si cu sabia crestinismulu si intrèga civilisatiunea. Este fericita ideia de a se inaltia acestu monumentu de arta. Elu va fi unu documentu viu, unu simbolu puternicu alu barbatulu, cãruia natiunea romana si chiar civilisatiunea moderna i-detorescu atãtu de multu. Copilulu, junele, barbatulu si batranulu voru fi cuprinsi de pietate la privirea lui. Elu va face pe toti se laude, si admire pe Domnulu celu Mare alu Moldovii. Elu va produce in fiecare privitoriu tendintia spre activitate, va escitã unu doru puternicu dupa fapte mari. Acestu maretiu monumentu alu artei moderne ne va representã in icõna via in toti timpii pe Stefanu

Voda, pe barbatulu, carele este mare ca Domnu alu tierii, mare ca oșteanu, mare ca omu in servitiulu humanității si carității crestine.

Scirile, ce ni le aduse diariulu „Stéu'a Romaniei“ in nrulu de la 9 ianuariu a. c. ne spunu, că acésta opera de arta este in stadiulu de a se realisá cât mai curend. Acest diariu ne descrie rezultatulu activității din trei siedintie a comisiunei esecutive, compuse din dnii N. Gane, S. Pasti'a, I. Negruzi si A. Stamatopol sub presiedinti'a dlui V. Alesandri, incredintiata de a procede la lucrările cuvenite pentru realisarea dorintiei tierii intregi de a perpetuá prin bronzu maréti'a figura a ilustrului Domnu. Descoperirile, ce ni le face amintitulu diariu in acésta privintia sunt urmatórele:

In prim'a siedintia s'a constatat, că sum'a, de carea dispune comisiunea pentru realisarea acestui scopu este de 120,000 lei. Totu in acésta siedintia s'a hotaritu a se invitá principalii artisti romani, dnii pictori: Panaiteanu, Verussi si Stahi ca ómeni de specialitate la desbaterile comisiunei.

In a dou'a siedintia, la carea au luat parte si dnii pictori Panaiteanu si Verussi, comisiunea a pus sub discussiune cestiunea, care este centrulu artisticu in Europ'a de preferitu, unde s'ar puté esecutá cu succesu monumentulu doritu? Dlu Verussi luandu cuventulu constata, că art'a franceza este in genere culminati'a artei contimpurane, si astfelu orasiulu celu mai superioru artisticu in timpulu de facia este Parisulu. Impartasindu si dlu Panaiteanu aceste vederi, comisiunea decide a se face comand'a monumentulu din cestiune artistiloru francezi, si incât se pôte celu mai ilustru. Spre scopulu acest'a comisiunea a luat mesuri a rugá pe dlu Calimah Catargiu, reprezentantulu tierii la Paris, ca sè-se puna in raportu cu principalii statuari de acolo mai reputati in opere monumentale. Dupa acést'a comisiunea a pus sub discussiune a dou'a intrebare: daca statu'a toebue se represente pe Stefanu in actiune, cum este reprezentatu Michaiu Vitézulu in Bucuresci. Dlu Verussi luandu cuventulu constata, că „starea de repaus este momentulu psihologicu cuvenitu sculpturei. Astfelu fiindu sculptur'a trebue se fuga de momentulu realității, si se tinda la infacisirea lucrului statatoriu, cu unu cuventu se fuga de representarea unei parti, si se tinda la representarea unui totu. Espressiunea in statuarie nu este animatiunea momentulu, ci animatiunea vietii intregi, si prin acést'a sculptur'a monumentala devine superióra picturei, căci tinda la representarea maretiei, carea spune ochiloru, că este eterna, si mintii, că este infinita, cu unu cuveatu la espressiunea sublimulu.“

„Asi dori, Dloru, a adaogatu dlu Verussi, că in locu se vedu pe Stefanu Voda sbuciumandu-se, se-lu vedu calmu, cu privirea liniscita, cu gestulu demnu si maiestosu; căci istori'a ni-lu aréta neclintitu pe tronulu seu, liniscitu in mediloculu resbóieloru. Ca stanc'a eterna, neclintita si liniscita in mediloculu furtuneloru, asia se para elu pe calulu seu de bronzu. Chiar acei'a, cari nu sciu, cine a fost Stefanu Voda, vediendu-lu se dica: „Acestu omu a trebuitu se fie mare.“ Iéta, dloru, pentru ce credu, că statu'a in locu se represente unu momentu de lupta din viéti'a lui Stefanu, se-lu represente in intrég'a sa epoca, in intrég'a istoria a Moldovei. Se-lu represente liniscitu, maretiu, adeca si seninu, ca si insasi divinitatea.“

La urm'a acestei espuneri comisiunea admite in unanimitate vederile dlui Verussi. In a trei'a siedintia a comisiunei se dá cetire a trei scrisori a distinsiloru statuari din Paris, cari se oferu a esecutá monumentulu intregu: statu'a, calulu si pedestalulu, cu doue baso-reliefuri pe laturi, reprezentandu doue batalii ale lui Stefanu Voda, si luandu-se de marime tipica statu'a ecuestra a lui Henricu IV. de pe Pont-neuf din Paris. Preciurile diferendu intre 125 si 150 mii lei.

Dupa acést'a comisiunea a rugatu pe dlu Verussi a scrie trei studii, cari sè serve de indreptariu artistulu alesu pentru compunerea statuei. Aceste studii sunt: unulu istoricu, in care sè-se stabilésca caracterulu fisicu si psihologicu alu lui Stefanu Voda. Altulu archeologicu, insocitu si cu desenuri, in cari sè-se arete in amenuntu tóte piesele compunendu costumulu, armatur'a si echipamentulu calulu si chiar ras'a cu caracterulu seu, daca s'aru gasi indicii in istoria. Alu treilea se fie unu studiu istoricu basatu pe caracterulu stabilitu istoricesce alu lui Stefanu Voda. Elu se arete form'a estetica cea mai corespundietória cu unu asemenea caracteru.

Dlu Verussi, dechiara că, ca romanu in dragostea, ce semte pentru marea figura a ilustrului Domnu, primesce asupra-si acésta insarcinare. Dar pentruca acésta scriere, dsa o gasiesce ca o grea incercare, unde pôte s'ar strecurá erori, a cerutu, ca inainte de a se trimite statuariulu insarcinatu, se fie cercetata de o comisiune compusa din ómeni de specialitate in asemenea studii. Comisiunea a hotaritu a rugá pe dnii: Nicolae Ionescu, A. Lambrino, A. Xenopolu si P. Rascanu pentru Iassi, ér pe dnii Hajdau, D. Sturz'a, A. Obodescu si T. Aman pentru Bucuresti, ca se primésca a se institui in comisiuni, si cercetandu lucrările istorice, archeologice si estetice ale dlui Verussi se binevoiesca a-si dá parerea.

Astfelu ridicarea unei statue ecuestre a acestui mare Domnu romanu a intratu in domeniulu realității. Activitatea de pana acum a comisiunei si sum'a colectata ne sunt destula garantia, că romanii sciu preciful si admirá pe barbatii mari ai loru. Fie ca lucrările comisiunei sè fie incorelate de celu mai bunu succesu, ér tier'a se veda ridicandu-se cât mai curend, dupa cum se esprima „Stéu'a Romaniei:“ „o opera ilustra pentru unu Domnu ilustru.“

Unu parastasu pentru fericit'a Ecaterin'a Mocioni de Foen.

Diu'a de 13/25 Ianuariu fii un'a din cele mai triste dile nu numai pentru opidulu Capolnasiu si cerculu Muresiului, dar si pentru intréga natiunea. In acésta di erá tocmá annlu, de cand mormentulu rece a inghititu remasitiela pamentescii ale mamei seraciloru si intristatiloru, ale patróniei si spriginitórei tenerimei romane studióse, ale unei matrónie a natiunei, ale ilustrei dómne Ecaterin'a Mocioni de Foen. Caracterulu celu nobilu, o viéti'a de modelu de mama, binefacerile cele multe si mari ale fericitei si ajutorirea la studie a atátoru teneri romani sunt tot atâtea virtuti mari, ce ne impuneau de santa detorintia a ridicá in acésta di rugatiuni ferbinti catra Celu Atotputernicu pentru odichn'a nobilulu ei sufletu.

Se facura deci pregatirile necesarie pentru solemnitatea acestei dile, pre carea inteligenti'a si poporulu o asteptá cu mare sete, spre a-si puté aretá tributulu de recunoscintia si pietate. Domnulu protopresviteru tractualu Ioanu Tivranu, acelu venerabilu barbatu alu bisericei si natiunei incaruntitu in o lupta indelungata pentru progresulu poporulu, petrunsu de binefacerile ilustrei defuncte se grabi si cu acésta ocaziune a veni in biserica a din Capolnasiu, carea la staruinti'a colegulu preotu erá imbracata in doliu, si a aduce rugatiune inaintea tronulu Ddieiescu pentru etern'a fericire a sufletulu densei. Acésta biserica desi mare, erá plina de inteligenti si poporu, ba ici col'i'a se vedeau si streini. Toti venisera la acésta ocaziune, ca se depuna inaintea altariulu Domnulu omagieles loru de recunoscintia catra ilustr'a defuncta.

Sant'a liturgia o celebrá cu cea mai adenca pietate dlu protopresviteru cu asistentia de 4 preoti. Dupa finirea s. Liturgii se incepù parastasulu, oficiandu dlu protopresviteru cu asistentia de 8 preoti. Acest'a se finí cu o cuven-

tare ocaionala, ținuta de dlu protopresviteru, în carea în terminii cei mai alesi enumeră meritele și virtutile cele rari ale fericitei defuncte. La finea cuventării se audiau din gur'a tuturor cuvintele: „Ddieu se o ierte și odichnésca pe acésta mama a seraciloru și orfaniloru, pe acésta matróna a natiunei romane“.

Odichnesce deci în pace sufletu nobilu și curatu, căci poporulu, în mediloculu carui'a ai trairu, ti-va sci aretá în totu timpulu tributulu seu de recunoscintia, elu va pastrá în eternu numele teu nestersu în inim'a s'a; ér voi acei'a, cari aveti a multiemi positiunea, în carea ve aflați astadi, binefaceriloru ilustrei defuncte, nu uitati nici odata de scopulu, pentru carele dens'a v'a crescutu!

Capolnasiu, în ¹⁴/₂₆ Ianuaru 1879.

Vasilu Olariu,
parochulu Capolnasilu.

Bocetele populare la Romani.

(Urmare.)

Cuventulu de *neniae*, s'a pastratu și pana astadi în gur'a poporulu romanu; bocitórele la sfersitulu boceteloror, întónéza și acum cuventulu neno! neno! neno! ¹⁾

Bocitórele romaniloru sunt cele mai adeseori rudenile mortulu; ele sunt atâtu de iscusite în spunerea laudelor, pentru mortu, sciindu cu asia prefacere sè-si arete durerea, încât adeseori facu pe toti cei de facia se planga. Când mortulu nu are rude, de multe ori se naimescu asemenea femei bocitóre. Dreptu plata li-se da de pomana, haine și alte lucruri de-ale mortulu, luminári, colaci, ér' nici cum bani.

Petrecerea mortulu pana la mormentu cu bocete este unu ce sacru la Români; ei au cea mai mare grija, ca se nu se îngrópe nime fara se fie bocitu, ținendu acést'a de mare pecatu, și crediendu că omulu, care n'are nici rude nici prieteni se-i inchida ochii, ²⁾ și se-lu bocésca, este urgisitu de Dumnedieu; de aici blastemulu celu mai mare: se dea Dumnedieu se n'ai pe nime se-ti inchida ochii, și se te bocésca! ³⁾

În unele parti ale Bucovinei mai cu deosebire în comunele Crasn'a, Straj'a, Cupe'a, Suceveni și în altele de prin munti, s'a pastratu vechiulu obicei stramosiescu, ca înainte convoiulu se mérga doi bucinatori, bucinandu din cand în cand cu trimbiti'a ⁴⁾ (tuba.)

Pe acesti'a ii-urméza mai multi fluerari, cantandu din fluerele de îngropare ⁵⁾ (funebres tibiae) doin'a, ⁶⁾ cantecele de jale alu romanulu.

¹⁾ Bojinca. Anticele Romaniloru, Buda. 1825 tom. II. pag. 214.

²⁾ Acestu obicei de a se inchide ochii, îndata ce móre cinev'a, ne-a remasu de la Romani, la acesti'a, sot'i'a, copilulu sèu vre-o rudenía, sèu vre-unu amicu mai de aprópe facea acést'a: Nec mandata dabo, nec cum clamore supremo, Labentes *oculos condent* amica manus. Ovid. Trist. III. 3. 43. „Nici voui dá ordine, nici o mana amica numi-va inchide ochii gat'a de a se stinge, dupa ultimulu strigatu.“

³⁾ Acésta ereditia este atâtu de iradacinata în poporu, încátu în calatori'a mea prin mai multe parti locuite de romani, intru adunarea bocetelor populare, a canteceilor și altoru datini și obiceiuri vechi ale romaniloru, oprindu-me în mai multe cotune din comun'a Hangu, la pólele muntelui Ceahlau, am cercetat, care sunt bocitórele. Ele aflandu despre scopulu venirii mele, s'au ascunsu inchidindu-se prin case, crediendu că carmuirea m'a tremisu, ca se alegu din cele mai iscusite în mestesiugulu de a bocí, spre a le tremite peste Dunare, se bocésca soldati morti la Plevna, și îngropati nebociti, faptu ce dupa credinti'a lor, erá unu mare pecatu.

⁴⁾ Acésta trimbitia (tuba) nu este alt'a decâtu unu bucimu dreptu și fórtu lungu, largindu-se putinu la estremitatea s'a. În colectiunea de instrumente din museulu náționalu din Bucuresci se afla asemenea trimbitia, ea e facuta din dóge de lemn de bradu și legata cu cója de lemnu de mestécanu rosíu sèu albu.

⁵⁾ Asemenea fluere de îngropare, se afla în colectiunea de instrumente citata, elu e facutu din lemnu de tufa (alunu).

⁶⁾ Melodi'a acestei doine o voui dá-o la lumina cu alta ocaisune, ea se deosebesce fórtu putienn de acea, ce se canta la noi în Romani'a.

Lucru vrednicu de observatu este, că numerulu fluerariloru nu se urca peste diece ca și la Romani, și daca intréba cineva, pentru ce numai diece, respunsulu este, că mai multi nu se cade, căci asia s'a apucatu, asia s'a pomenitu din betrani.

Acestu obicei de a se duce mortulu la îngropare întovarasitu de sunetulu buciniloru și alu fluerariloru, aflatu numai la poporulu romanu, ne-pretiuite remasitie de la Romani ¹⁾ sunt puternice dovedi, pe langa multe altele, despre originea nóstra, și putem dice fara sfiéla cu cronicarulu Miron Costin: „A lui Traianu veciniculu sfantu stelpu suntemu.“

Unic'a literatura vechia a Romaniloru, care este sigilulu caracterulu nostru originalu, o gasimu pe langa alte multe obiceiuri și datini ale poporulu, și în cantecele populare ²⁾ respandite la noi în tíera, precum și la Romanii vietuitori în cele trei imperii ce ne încunjóra, ele au constituitu, și constituiescu o parte principala din bogati'a nóstra intelectualá: în acestu nepretiuitu tesauru literaru alu geniulu poporulu romanu, gasimu desluciri asupra naravuriloru, datineloru și obiceiuriloru nóstre din vechime.

Poesi'a nóstra populara s'a impartitu de osebitii nostri scriitori în mai multe categorii, asia d. Vasile Alecsandri, ³⁾ o imparte în: 1°. Cantecele batranesci sèu Balade; 2°. Doine; 3°. Hore și 4°. Colinde.

D. G. Tocilescu, ⁴⁾ o imparte în siette categorii dupa timpulu nascerii lor și anume: 1°. Colinde sèu Coliandele; 2°. Balade sèu Cantece betranesci; 3°. Doine; 4°. Cantece de lume; 5°. Hora și cantece de jocu; 6°. Satire, cimilituri și 7°. Descantece.

D. B. P. Hajdeu ⁵⁾ dice, că putemu resumá în urmatoriulu modu, asia dicendu plasticu, clasificatiunea literaturii populare a Romaniloru.

I. Geniulu poeticu.

1°. Cantece betranesci; 2°. Doin'a; 3°. Colind'a; 4°. Hor'a; 5°. Vicleimulu; 6°. Descantecu; 7°. Orati'a.

II. Geniulu aforisticu.

1°. Proverbe; 2°. Idiotisme; 3°. Ghicituri și framenturi de limba.

III. Geniulu narativu.

1°. Traditiunea; 2°. Anecdote; 3°. Basmulu. În tóte aceste clasificatiuni nu vedemu trecute și *Bocetele populare*. Pana acuma nimicu nu s'a vorbitu de ele, nimenea nu le au adunatu spre a le dá la lumina, cu tóte că și densele forméza un'a din ramurile principale ale poesiei populare, de óre ce esprima unulu din sentimentele cele mai puter nice ale omulu, durerea perderii, și cuprindu o multime de idei originale, ce nu se gasescu aiurea. Tóte aceste bocete

¹⁾ Aflandu-me în comun'a Cupe'a (Bucovina) mi s'a intemplatu a vedé o inmortentare cu bucinatori și fluerari, întocmai cum se facea la Romani.

²⁾ La noi celu antaiu care a avutu ide'i'a de a aduná cantecele populare a fost Gh. Asachi. Elu inca de pe la anii 1822, în epoc'a emigratiunii sale calatorindu prin provinciile locuite de romani, a începutu a aduná cantecele populare ale Romaniloru, ér pe la 1823, cand elu se aflá în Vien'a, multu iubitorulu de cultura și renumitu literatu Vuc Stefanovici, care calatorise multi ani prin provinciile sdu slave, spre adunarea canteceilor populare ale serbiloru, și pe cand le tipari în anulu 1823 la Lipsca cu cheltuél'a printiului Milosi, a daruitu lui Gh. Asachi treidieci cóle manuscripte de cantece populare romanesci, care cu ocasi'a calatoriei sale le-a fostu adunatu în Transilvania, Banatu și Tíer'a Romanésca, și între care se aflau compuneri fórtu interesante; dar colecti'a aceea cu multe altele ale lui Gh. Asachi le-a mistuitu foculu din Iassi intemplatu în anulu 1827, încât acele cantari remasera numai în gur'a poporulu, ca melodia patetica în fluerele pastoriloru, ér adunarea lor în sarcin'a literatiloru mai ferici de a le asigurá de urgi'a timpulu și a evenimentelor. (Gazeta de Moldavia an 1852. Nr. 20.)

³⁾ Poesii populare a Romaniloru, Bucuresci, 1867. p. XI.

⁴⁾ Fói'a Societátií Romanismulu. Bucuresci, 1870. p. 118.

⁵⁾ Introducere despre literatur'a populara și Basme. Oratii, Pacaliturii și Gaciturii de I. C. Fundescu. Bucuresci, 1870. p. XI.

populare ca si alte multe cantece de-ale poporului, transmise din gura in gura, din generatiune in generatiune, fara data sigura, remaindu-ne numele poetilor necunoscuti, perdiendu-se cu totul odata cu vieti'a lor, jacu ascunse de vécuri intregi in memori'a traditionala a poporului. Este deci o datoria santa de a le dá la lumina, ferindu-le ast-feliu de a nu se perde in noénulu timpului si alu uitării. Dámu aici mai multe bocete din cele mai obicinuite, culese in diferite locuri, dintr'o colectiune, pe care voi publicá-o cu alta ocaziune. ¹⁾

Statistic'a scólelor publice din Romani'a pe an. 1876-77.

Scóle primarie rurale. — In anulu scolaru 1876-77, aceste scóle de amendóue secele au fost in numeru de 1995, adeca 1195 de baieti, 148 de fete, si 652 mixte cu 1851 invetiatori si 156 institutóre. Totalulu copiilor din scólele rurale a fost de 47,630 baieti, 5492 fete. Iudetiulu celu mai bogatu in scóle primare rurale a fost Argesiulu cu 117 scóle, si celu mai seracu Ismailulu cu trei. Cu tóte acestea, numerulu celu mai mare de elevi au fost in Dolj: 4,594 copii, si celu mai micu in Ismailu.

Scólele primarie urbane au fost in numeru de 224, dintre care 134 de baieti cu 19,295 scolari, 110 de fete si cu 8,457 elevi. Personalulu didacticu erá compusu din 347 profesori si 218 profesóre.

Invetiamentul secundariu. Lincee. — In tíera se aflau 7 licee: la Bucuresci 2, la Craiova, la Iasi, Berladu, Botosiani si Bolgrad câte unulu. In tóte au urmatu studiele 1773 externi si 271 bursieri in internatele statului.

Gimnasie au fost 19: in Bucuresci 3, in Iasi 2, in Pilesti, Bacau, Braila, Buzeu, Galati, Tirgoviste, Ismailu, Piat'a, Focsiani, Ploesti, Romanu, Falticeni, Alexandri'a si Giurgiu câte unulu. Numerulu personalulu didacticu a fost de 148; alu studentilor de 1956, dintre cari 1576 externi si 251 in internate private, tienendu contu de profesiunea parintilor acestoru elevi, constatámu cá 389 au fost agricultori, 431 comercianti, 202 meseriasi, 108 rentieri, 356 functionari, 201 de alte profesiuni; 143 de scolari au fost orfani.

Seminariile destinate pentru instructiunea bisericesca au fost 9: La Bucuresci 2; Iasi, curtea de Argesiu. Buzeu, Ismailu, Husi, Romanu si Ramniculu Valcei, câte unulu. Numerulu elevilor a fost in totu de 2923 cu 96 profesori.

Scóle secundarie de fete adeca au fost in numeru de 9, 3 la Bucuresci, 2 la Iasi, câte un'a la Craiova, Ploesti, Targulu Jiului si Braila, avendu tóte 659 elevi (305 externe si 354 bursiere) cu 73 profesori si profesóre.

Scóle normale am avutu 2 la Bucuresci, câte un'a la Iasi, Craiova, Ploesti, Targulu Jiului, Berladu, cu 358 scolari si 59 profesori.

Scóle speciale. La Bucuresci, o scóla de muzica si declamatiune, de bele-arte, de agricultura, de punti si sio-sele, de farmacie, de veterinarie, de meserii, scóla comerciala si de meserii; in Iasi scóla de muzica si declamatie, de bele-arte, a filorlu de militari si de meserii; la Craiova, Severinu, Ploesti câte o scóla de meserii; la Ploesti o scóla comerciala.

Universitátile in numeru de dóue, la Iasi si Bucuresci cu câte o facultate de dreptu, de sciintie, de litere si filosofia, de medicina cu unu numeru de 569 studenti si 63 profesori. Acést'a e in resumatu statistic'a scolara a anulu 1876-77. („Timpulu.“)

¹⁾ Am intimpinatu cea mai mare greutate pentru culegerea acestoru bocete, fiindcá bocitórele au o supertitie, cá daca spunu alor'a bocetele, are se móra vre-o ruda de-a lor. Asemenea superstitie au si femeile acele, cari sciú lécuri si descantece. Ele nu voru se invetie pe nime sub cuventu, cá atunci léculu si descanteculu n'are nici o putere de vindecata.

D i v e r s e.

— **Unu parastasu.** Dumineca in ¹⁴/₂₆ ale lunei lui Ianuariu se tienú in biseric'a catedrala parastasu pentru fericit'a Elen'a Ghib'a Birt'a si Ioan Popoviciu. Coincidendu timpulu se tienú totu cu acésta ocaziune si pentru fericit'a Ecaterin'a Mocioni de Foen. Cu acésta ocaziune oficiá Pré Santi'a Sa, parintele episcopu eparhiotu Joan Metianu cu asistenti'a tuturor preotilor din locu. La finea parastasului tienú P. S. Sa o cuventare ocazionali in terminii cei mai alesi.

— **Multiamita publica.** Dumineca inainte de nasce-rea Mantuitoriului, poporul si tinerimea nóstra seolara din *B.-Comlosiu*, a fost surprinsa prin o fapta, carea pentru scopulu ei maretiu merita tóta recunoscinti'a. O. D. *Iulian Bogdan*, parochu si ases. cons. condusu fiind intru interesulu inaintării culturei populare, a donatu tinerimei scolare unu stégu frumosu de metasa cu icónele, cari de o parte represinta St'a Treime, ér de cealalta Mantuitoriulu si pe pruncii, adevaratu simvolu alu educatiunii. — Dupa cum s'a auditu sub actulu de santire seversitu in presentia poporului asistentu la st'a liturgia, stégulu va fi supusu unei tacse de 1 fl. v. a. pentru care se va scóte de catra scolari, la inmormentarea acelor crestini, caror'a cei remasi voru a-le face acésta ultima onóre; din cari tacse se va infinti'a bibliotec'a scolara poporala. — Fiind-cá Dlu donatoriu prin fapt'a acésta ne dá sperantia la introducerea acestui midilocu de cultura atátu de doritu, facendu inceputulu si puendu o basa, ér tinerimei unu indemn de a emulá in cercetarea scólei si s. bisericé, ne tienemu de detorintia, din parte-ne si in numele scolariilor nostri, a-i aduce acésta sincera multiamita publica, *B.-Comlosiu* in 12. Ianuarie 1879. Vasiliu Apahidianu, invet. de cl. III. Emanuilu Barbulescu, invet. de cl. II. Nicolau Popoviciu, invet. de cl. I.

— **Sect'a lipitoriloru.** — Si-ar fi pututu óre cine-va inchipuí, se existe o asemenea secta? Cu tóte astea éta ciudatele amenunte, ce gasimu asupra acestei ne mai pomente comuniuni religiose, intr'unu diuariu din Vien'a. Prin faptulul netolerantiei religiose, numerulu secteloru celoru mai extraordinarie se maresce din di in di in Russi'a. Dupa datele statistice publicate de santulu sinodu, in anulu din urma s'au ivitu 157 secte noue religiose, din cari cea mai curioasa este, de buna séma, aceea a „*lipitoriloru*“. Adeptii acestei secte se recrutezá printre tiermii districtulu Gajastovetz, guvernamentulu Vologd'a. Doctrin'a lor voesce, ca copii, cari se nascu, cum si ómenii adulti, cari dorescu s'o imbratisieze, in locu de a se botezá in apa, se fie din contra scaldati in sange omenescu, pe care si-lu procura cu ajutoriulu lipitoriloru, aplicandu-se mai cu séma seculu femininu. Prin practicarea acestui ritu ingrozitoriu, mortalitatea femeiloru din Vologd'a cresce necontentitu. Cauta se mai adaugámu, cá copilasiloru de titia, in locu de a'i pune la sinulu mamelorlu lor, li se dá se suga *sange caldu omenescu*. („Rom. libera“).

— **O scóla venduta.** In Comun'a O-Bást, comitatulu Nograd se intemplá dilele trecute unu casu fórte curiosu. Comun'a venise adeca in mare perplessitate de bani, si necesitate de acestu nervus rerum erá fórte urgenta. Dreptu aceea inteptulu primariu fara dóra si póte se apucá, si vendú edificiulu scólei dimpreuna cu tóte apertinentiele lui. Casulu a facutu mare sensatiune. Resultatulu inse fú, cá venindu caus'a naintea comitatulu, acést'a ordiná a se luá inderetru edificiulu scólei dela cumperatoriu, si sè-se restitúiesca adeveratulu seu posesoru, ér contra primariulu se ordiná cercetare disciplinaria.

— **Pregatiri pentru balulu romanu din Aradu.** Dupa informatiunile, ce posedemu, publiculu romanu din Arad si giuru este fórte animatu pentru balulu arangiandu de junimea romana de aici in séra de ¹/₁₃ februaru. Dupa cele ce se vedu si audu, se ascépta unu publicu numerosu si alesu. Ba, se dice, cá rezultatele obtienute pana acum

de romani pe terenul socialu au provocatu pe multe persoane distinse si chiar de rangul inaltu a ne onora cu presentia in acesta sera. Este o aparintia curioasa, ca balurile arangiate de collocuitorii nostri de cativa ani incoci nu succedu, si comitetele arangiatorie se lupta cu totu feliulu de neajunsuri. Facia de acesta impregiurare este unu bunu simptomu succesulu obtinutu de balurile nostre. Elu este o doveda, ca romanulu scie a-si face detorinta pe orice terenu. Pregatirile facute pentru balu, se dice, ca nu lasa nimicu de doritu. Comitetul, dupa cum suntem informati, a desvoltatu o mare activitate. Astfeliu nu mai incape nici cata indoieia, ca ser'a, ce ni o prepara junimea nostra, va fi pentru toti unu momentu de adeverata distractiune. Elune va lasa multe suveniru frumose.

— **Heliografulu.** Nu e asta-di resbelu, care se nu dea nascere la vre-o inventiune ingenirosa. Astfeliu in Afghanistan Englesii corespundu intre corpurile de armata printr'unu medilocu forte simplu si forte usioru de intrebutiatiu in tierile cu sora ca Orientulu. Fiecare si-adeuce aminte, ca in copilaria, s'a amusatu a orbi pe tracatori cu o mica oglinda, care da directu radiu sorelui; eta heliografulu. Oglindiele, de cari se servescu Englesii, sunt inse mai puternice si mai putienu rudimentare. Cu ajutoriulu acelu aparatu, si cu intreruperi mai multa seu mai putienu lungi, reproducu semnele alfabetulu telegraficu Morse. („Pressa“).

— **Zimbrul.** Sub titlulu acest'a apare in Jasi unu diariu cotidianu, politicu, economicu. Preciulu abonamentulu este pe anu 24 lei, pe jumetate de anu 12 lei, er pe unu patrariu de anu 7 lei. I-dorimu celu mai bunu succesu.

— **Evreii si sesonulu de scalda.** Acest'a este titlulu unui articlu aparutu de curend in „Carlsbader Wochenblatt.“ Articulu este de interesu mai cu sema facia de situatiunea actuala. Elu ne spune, ca de cativa ani se vedu printre ospetii, cari si-cauta sanatatea la baile din Carlsbad o multime de omeni murdari, ce esciteza grati'a ospetiloru din acesta scalda. Acesti omeni sunt evrei polonezi, nisce omeni murdari si lipsiti de buna cuviintia. Foaia amintita constata, ca acesti omeni adesea se plangu, ca sunt persecutati. Aceste persecutiuni in realitate inse nu esista. Raru vei afla astadi omulu, carele in faci'a progresulu si civilizatiunei moderne se presecute pe evreu pentru cultulu seu religiunea sa. Atacurile, de cari se plangu evreii sunt indreptate numai contra purtarii loru murdarie si lipsite de buna cuviintia. Se dice adesea despre acesti evrei polonezi: bietii omeni n'au nici pe ce se-si cumpere o haina cum se cade. Nimicu mai neadoveratu si mai nedreptu ca acesta compatimire. Celu ce are bani, ca se calatorasca 50 de mile, acel'a are de siguru si pe ce se-se imbrace omenesce. Dreptu aceea provoca amintit'a foia pe autoritatea bailoru a interdice folosirea scaldelor tuturor acelor individi, cari nu sunt imbracati, dupa cum cere bun'a cuviintia.

— **Situatiunea in Franci'a** s'a schimbatu. Presedintele republicei Mac-Mahon, a abdisu de postulu seu si joi in 30 ianuariu c. n. a. c. se alese de presied. alu republicei Grévy.

— **Cestiunea nationalitatiloru in Russi'a.** Sub titlulu acest'a publica diariulu din Vien'a „N. Fr. Presse“ unu articlu, in care areta, ca adeveratii rusi in Russi'a nu sunt nici jumetate din numerulu populatiunei intregi si adeca 35 milione din 72. Numerulu celoralti locuitori se compune din alte multe nationalitati, intre cari cei mai multi sunt polonii. Dupa amintit'a foia aceste nationalitati incepu acum a se misica. Misicarea se manifesteza in cererea de drepturi politice-constitutiionali. Astfeliu in Russi'a crescun in fiecare di inimicii interni, pana cand domnesce arbitriulu si cnut'a. Se vede, ca pecatulu se resbuna, si providinti'a trimete semne omului ingamfatu, si lu-amenintia cu calamitati, ca se-se intorca. Se vede, ca a trecutulu timpulu, in carele omenii se fie dati in grati'a si disgrati'a cutarei clase.

— **Pestilenti'a.** In cestiunea pestilentiei pe langa hotaririle luate de comisiunile intrunite spre acestu scopu la Vien'a, si cari ne sunt deja relatate pe cale telegrafica,

avemu de a impartasi doue fapte: „Revista septemnaru medicala“ din Petersburg, constata in numerulu ei de la 16 Ianuariu, ca dupa cercetarile celoru mai distinsi medici s'a aflu, ca intr'adeveru epidemia isbucnita in guvernamentulu Astrachanu este inspaimantatoarea pestilentia cu bube, si ca versiunile absurde despre typhus escantematicu, typhus de plomani, sunt pure scorniri si falsificari ale guvernulu de Petersburg, care nu voesce se mai inspaimente curtea si aristocrati'a de cum este deja. Alu doilea faptu remarcabilu e, ca deja sa'u ivitu, precum scrie „Petersb. Harold“, cincidieci casuri, de aceesi bola, urmate de morte, in guvernamentulu Cernigovu, spre apusu de la Astrachanu, *lenga riulu Dnipru*. Nu mai incape dar nici o indoieia, ca epidemia se intinde cu furia. In doue lucruri nu trebue se ne incredemu: in informatiunile linistitoare ale guvernulu rusu, cari sunt illusiuni, si in pre marea activitate, ce ar pute desvolta servitiulu medicalu rusu, atatu de micu facia de o tiara atatu de mare si putienu organizata. Mesurile se ceru, din buna vreme. („Romani'a libera“).

— **Bibliografia.** A esitu de sub tipariu, si se afla de vendiare la autoriulu Ioan Tuducescu in Lipov'a: „Limb'a romanasca, manualu pentru scolele romane, Preciulu 20 de cruceri.“

— **Fisic'a experimentalu** pentru scol'a poporala, se pote capeta la libraria „Pollacsek“ in Timisiora, la Redactia „Cartile Sat. Rom.“ in Gherla, la „W. Krafft.“ in Sabinu si la autoriulu *Em. Andreescu* in *Beregszo* cott. Timis, cu pretiulu de 30 cr. exemplarulu. *Autoriulu precum si redactia din Gherla dau la 4 esempl. abonate unulu rabatu*, ca cu atatu mai curendu se pote pune adou'a editiune — corosa si amplificata sub tipariu.

Anunciu.

3—3,

Subscrisul am onore a incunoscintia pe onor. publicu ca dela 10. Ianuariu a. c. st. n. mi-am deschisu cancelaria advocatuala in Ving'a (strad'a principala nr. casii 238, a dou'a casa dela judecatori'a reg. cercuale); si ca dela tempulu mai susu indicatu mi-oferezu servitiulu advocatiale on. publicu in tote afacerile de natura juridica, anume cause procesuali, civili, urbariali, de cartea funduale, lasamentali, criminali etc. primescu substitutiuni, comisiuni si interventiuni in orice cause de natura juridica, administrativa si finantiale.

In afacerile mie incredintiate, voi procedu cu conscientiesitate, acuratetia si punctualitate.

Demetriu Selagianu,
advocatu.

Concursu.

1—3.

Petru ocuparea postulu invetiatorescu de a II-a Clasa confes. rom. din comun'a *Chinesu* (Knéz) protopr. Temesioru, cottulu Temesiu lui se deschide concursu pona in 4 Martie a. c. in care di va fi si alegerea. — Emolumentele sunt 120 fl. 75 cr. in bani; 50 meti grau; 100 ft. lardu (clisa); 75 ft. sare; 18 ft. lumini; 3 stangeni lemne; 5 stengeni (orgii) paie, din cari are se-se incaldiessa si scol'a; cortelu liheru cu gradina estravilana de 1/4 jugere si 2 jugere livada pamentu aratoriu. — Recurentii sunt poftiti a se presentu in ore care Dumineca seu serbatore la st. biserica pentru a-si areta desteritatea in cantu si tipicu si pentru a se face cunoscuti alegatoriloru. — Cei ce voru reflecta la acestu postu, au a-si adresa recursele loru — providiute cu testimoniulu de calificatiune si atestatu despre purtarea morala. „Comitetulu scolasticu romanu“ in Knéz per Merczidorf. —

Datu din siedintia comit. scol. tienuta in 18 Ianuariu 1879.

Alexandru Cretianescu, presied. comit. scl.

2—3.

Pentru ocuparea postului de Capelanu pre langa neputinciosulu parochu Trifonu Popoviciu din *Potocu*, conform ordinatiunei Consistoriale de datulu 21. Septembrie 1878. Nr. 571. bis. Dieces'a Caransebesiului, Prototpresbiteratulu *Bisericei-albe, Comitatulu Carasiu*. Emolumentele sunt jumătate din sesi'a parochiala, jumătate din venitul stolariu, si jumătate din biru dela 227 case. Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursele instruate conform statutulu organicu cu atestatele necesarie Comitetulu parochialu, si ale trimite Dlui Prototpresbiteru *Iosifu Popoviciu in Iamu* pana in 21. Ianuariu 1879. Potocu 7. Ianuariu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu Prototpresbiteru tractualu.

2—3.

Pentru statiunea invetiatorésca la Scól'a a II, din opidulu *Birchisiu* se deschide concursu, *pana la 11 februaru a. c. v.* candu va fi si alegerea. Emolumintele sunt: 1) in bani 357 fl. 50 cr. v. a. 2) Cuartiru liberu. 3) gradina de legume. 4) 2 jugere de pamentu, parte aratoriu, parte pasiune. 5) 34. 1 m. cub. de lemne, din care are a se incaldi si scól'a. — 6) Pausialu scripturistichu 10 fl. v. a. 7) Spese de Calatorie, la Conferintiele invetiatoresci. 10. fl. v. a. Recurintii voru avé a se presentá, in una dumineca, séu serbatóre la biserica, de a se face cunoscuti cu poporul, si a si aretá desteritatea in cantare, apoi petitiunile voru avé ale substerne, inspectorelui cerc. de scóle, per Kápolnás in Bacamezeu.

Birchisiu 4 Ianuariu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: *Laurentiu Barzu* inspectoru cerc. de scóle.

2—3.

In urmarea decisului consistorialu de datulu 30. Decembrie 1878. Nr. 816. B. devenindu in vacantia parochi'a din comun'a *Zsac'a*, prototpresbiteratulu Oradii-mari, prin acést'a se escrie concursu. Emolumintele suntu: 1) $\frac{3}{4}$ de sesiune pamentu de clas'a I. 2) Birulu dela 110. Nr. de case din mátre si filiale câte o mesura de grâu curatu. 3) Stólele indatinate, care se urca la 200. fl. calculu mediu. — 4) Cuartiru liberu cu trei incaperi, si cele trebuintióse precum si o gradina de 2. jugere. Dela recurinti se receru 8. cl. gimn. si esamenu de maturitate, testimoniu despre absolvirea cursurilor clericali, si esamenu de calificatiune pentru parochi'a de clas'a prima. — Afara de acea au se se infacisiez in vre o dumineca séu serbatóre in faci'a locului spre a-si aretá desteritatea in cantári si cuventári: recursele astfelu intocmite si adresate comitetulu parochialu din *Zsac'a* suntu a se tramite subscrisulu pana in 10/22. *fauru*, éra in 11/23. va fi alegerea. — Oradea-mare 10/22. Ianuariu. 1879.

Prototpopulu tractualu *Simeonu Bic'a* m. p. in contielegere cu comitetulu parochialu.

2—3.

In urm'a decisului Pré-venerabilulu Consistoriuu dto. 23 Noembre 1878. Nr. 2463 B. se escrie de nou concursu pentru ocuparea parochiei din *Maerile Timisiorii*. — Emolumentele legate de acést'a parochia suntu: a) 420 fl. v. a. cá relutu pentru sesiunea parochiala, si se trage din cas'a magistratuala, in rate lunarie pe langa cuitantia. b) Birulu de 40 cruceri dela 130 case si venetele stolare in calculu celu pucinu de 300 fl. v. a. c.) cortelu liberu cu accesoriulu necesariu si o gradina de legumi in pretiu mediu de

120 fl. Doritorii de a ocupá acestu postu parochialu au se si tramita recursele adjustate conform §. 13 din stat. organicu prin D. prototpresbiteru concerninte *Meletiu Dreghiciu* comitetulu parochialu din Maerile Timisiorii. Fiindu parochi'a acést'a de clas'a prima in sensulu §-lui 14 alu Regulamentulu, concernintii recurenti au de a produce in sensulu §-lui 13 din st. org. si alu §-lui 15 din Regulamentu, Testimoniu scolasticu despre absolvirea a loru 8 clase gimnasiale ori reali si testimoniu de calificatiune cu calculu distinsu. Nu suntu inse eschisi dela concursu conform §-lui 15 alu Regulamentulu adusu in Congresulu nationalu bisericescu din tómn'a trecuta acei preoti eminalminte bine meritati pe terenulu bisericescu si scolaru, cari mai nainte au absolvitu gimnasiulu de 6 clase, si au capetatu calculu distinsu. Clericii, cari voru recurge au in sensulu §-lui 18. din Rogulamentu se se presenteze in vre o dumineca ori serbatóre in comuna pana inclusive 8 dile nainte sinodulu electoralu si a probá desteritatea loru in cantári si tipicu; éra preotii a liturgisi si cuventá. Totu odata au a probá capacitatea de a puté propune religiunea nóstra, apoi limb'a si literatur'a romana la gimnasiulu din locu.

La parochi'a acést'a apartiene si filialulu Iosefinu. Terminulu pentru recursuri se incheia in 10/22 *Fauru a. c.*

Datu din siedinti'a comitetulu parochialu tienuta in 3 Ianuariu 1879.

Ioan Munteanu
presied, comit. parochialu.

Vasiliu Brasiovanu
notariu comit. parochialu.

3—3.

Neputendu-se depliní parochi'a din Comun'a *Vukov'a* in prototpresb. *Jebeliulu*, Cottulu Timisiului, ce s'a fostu publicatu in fói'a „Biserica si Scól'a“ Nr. 29. 30 si 31 din 1878 prin acést'a se publica de nou concursu cu terminu pana la 15 *Fauru 1879*.

Emolumintele suntu: una sesiune comasata de 32 jugere pamentu bunu, birulu dela 120 de case a 15 oche cu stol'a usuata, si cortelu liberu cu doue gradini intravilane; a $\frac{1}{2}$ jugeru.

Doritorii, carii voiescu a competi dupa acést'a parochia au recursele loru a le instrúa conform dispositiuniloru stat. org. bis. si ale subscerne P. O. D. protop. *Alesandru Ioanovicu in Jebeliu*.

Vucova, in 2 Ianuariu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu.

3—3.

Conform decisului Consistoriuluu gr. or. din Caransebesiu dto 29. Novembre a. c. Nr. 192. se escrie concursu pentru deplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a gr. or. confes. din comun'a *Luncaniu*, prototpresbiteratulu *Fagetuluu cottulu Carasiului*, cu terminu de alegere pana in 30. *Ianuariu 1879*.

Emolumintele suntu: salariulu anualu dela comuna 200 fl. v. a., éra dela domnia 60 fl. v. a.; 6 orgii de lemne, din care are a-se incaldi si scól'a; 2 jugere de pamentu; $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina; cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si adresá recursurile instruate conform statutulu organicu cu atestatele necesarie comitetulu parochialu si a le trimite Reverend. Domnu Prototpresbiteru *Atanasiu Ioanovicu in Fagetu* pana la terminulu defiptu.

Luncaniu, in 22. Decembre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Domnulu prototpresbiteru tractualu.